

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

נח

אין הדבר תלוי אלא במשיח - קידוש לבנה לזירוז הגאולה

שיחות קודש
מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה

ה' תהא שנת פלאות בכל

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

מרת חנה רבקה בת הרה"ח ר' אהרן ע"ה (תומרקין)

גורעוויטש

נפטרה ביום י"א מ"ח ה'תשס"ג

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

*

הי שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

משיחות ש"פ נח, ד' מרחשון ה'תשנ"ב

א. שבת פרשת נח היא שבת כללית, להיותה השבת הראשונה שבה נשלמת העבודה דששת ימי המעשה שלאחרי שבת בראשית (סיום וחזרת מועדי חודש תשרי, שלאח"כ מתחילה עיקר העבודה בעולם, שמים וארץ וכל צבאם) - כמודגש בשם הפרשה: „נח“, מלשון מנוחה, „ניחאי דרוחא, שהוא בחינת שבייתה כאדם השוכת ממלאכתו, וכמ"ש וישבות ביום השביעי ותרגומו ונח ביומא שביעאה³¹, היינו, שבשם הפרשה מודגש כללות ענינו של יום השבת.

וההסברה בזה:

מהטעמים לכך ש„שבת בראשית“ היא שבת כללית, כפתגם רבותינו נשיאינו³², ווי משטעלט זיך שבת בראשית אזוי גייט אַ גאַנץ יאָר“ (ההנהגה דשבת בראשית נמשכת בכל השנה) - כיון ש„מיני מתברכין כולהו יומין“³³, כל ימי השבוע הראשון לעבודה בפועל בעולם, שבו כלולים גם ימי השבוע דכל השבועות שבמשך השנה³⁴, שהרי בכל

(1) תו"א ריש פרשתנו.

(2) בראשית ב, ב.

(3) ובפרטיות יותר: „נח נח“ ב"פ, „ניחאי לעליונים ניחאי לתחתונים“, שהם ב' בחינות בשבת, שבת תתאה (ניחאי דתתאי*) ושבת עלאה (ניחאי דעילאי*) - תו"א שם.

(4) ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 43 (לעיל ע' 1).

וש"נ.

(5) זח"ב סג, ב, פח, א.

(6) ויש לומר, שנוגע גם לשנים שלאח"כ, כיון ש„שנה“ הוא מלשון שונה, שבה חוזרים ונשנים אותם ענינים שהיו בשנה שלפניו, הכוללים כל השינויים (שנה מלשון שינוי) שבכללות הזמן.

(* לשון רבים, שהם כוללים ריבוי דהגות עד א"ס, אלא שבכללות נחלקים לב' מדרגות, שבת תתאה ושבת עלאה.

שבוע חוזרים ונשנים אותם שבועה ימים, מיום ראשון עד יום השבת³⁵, שבעת ימי ההיקף הכוללים כל המשך הזמן.

ומזה מובן שגם „שבת נח“ היא שבת כללית - להיותה השבת הראשונה שבה נשלמת העבודה דששת ימי המעשה (ויכולו השמים והארץ וכל צבאם³⁶) דשבוע הראשון, שכולל כל השבועות שבמשך השנה³⁷, ולכן מודגש בה כללות ענין השבת שענינו מנוחה, „נח“, „ניחאי דרוחא“. שבייתה כאדם השוכת ממלאכתו.

ונמצא, ששבת בראשית כוללת העבודה דכל ימי השבוע (בכל השנה) כפי שהיא „בכח“, ושבת פרשת נח (לאחרי העבודה בפועל במשך ששת ימי המעשה) כוללת ומהוה „אבן הבוחן“ לעבודה דכל ימי השבוע (בכל השנה) כפי שהיא „בפועל“.

ב. ויש לבאר הקשר והשייכות גם לתוכנה של פרשת השבוע:

מהענינים המשותפים לפרשיות בראשית ונח (שבהם מודגשת ההוספה והמעלה שבפרשת נח לגבי פרשת בראשית) - בריאת וקיום העולם: בפרשת בראשית מסופר אודות בריאת

(7) שלכן „אנו מונין היום יום ראשון בשבת יום שני כו' עד יום השבת“, אף ש„כבר עברו רבבות ימים משימ"ב עד עתה“ (לקו"ת שה"ש כה, סע"א. ובכ"מ).

(8) בראשית ב, א.

(9) ע"ד ובדוגמת ההילוק שבין השבת שלפני הבריאה להשבת שבסיום וגמר הבריאה (ראה גם סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 21-20. וש"נ).

(10) נוסף על האמור לעיל בנוגע לשם הפרשה - „נח“.

אודות המעמד ומצב שהי' בזמנו של דוד והן אודות המעמד ומצב שהי' בהגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

ואז יהי' גם באופן ד"כל יושבי עלי"י³² - שכל ששים ריבוא דכללות בניי, שכאו"א מהם כולל ומביא עמו ששים ריבוא אנשים פרטיים³³ (ועד"ז בנוגע לנשים וטף), הם באופן של התיישבות ("יושביי") על ארץ ישראל כפי שהיא בשלימותה, לא רק ארץ שבע אומות, אלא גם ארץ קניזי וקדמוני, ארץ עשר אומות, כפי שהובטח לאברהם אבינו³⁴ ועל ידו לכאו"א מישראל עד סוף כל הדורות³⁵ - הי' נעשה תיכף ומיד ממש, ובדרכי נועם ובדרכי שלום.

ובמיוחד ע"י ההוספה במצות הצדקה - כפי שנסיים עתה בעשיית כאו"א מכם שליח לצדקה - יתוסף בקירוב³⁶ וזירוז הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש, ובגלוי ממש.

העיקרי, שניכר בו שהוא מזרעו של אברהם, בן אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, שמהם יצאו י"ב שבטי י"ה, ובאופן ש"פרו וירצו וירבו ויעצמו בממד מאד" (שמות א, ז), עד לששים ריבוא כו'.
(36) ראה ב"ב יו"ד א. תניא שם.

(32) ערכין לב, סע"ב.
(33) ראה תניא פל"ז.
(34) לך לך טו, יח ואילך.
(35) כיון שאצל כאו"א מבניי, "גוי אחד בארץ" (שמואל-ב ז, כג. ועוד), נמשך ה"אחד הי' אברהם" (יחזקאל לג, כד), ועד שנעשה ענינו

בלתי מוגה

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגדוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מזה היא שעוסקים בתורה²⁵] שכונה שרוי' ביניהם", ועאכו"כ שלשה, חמשה ועשרה.

1. ואחדות זו לוקחים עמהם גם כשנפרדים איש מרעהו וחוזרים איש איש למקומו:

הפרידה איש מרעהו צריכה להיות מתוך החלטה גמורה שאין זו אלא פרידה בגשמיות, אבל ברוחניות נשארים בתוקף האחדות באופן ד"מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" גם בשעה שנמצאים איש איש במקומו.

ולא עוד אלא שבכואו כאו"א למקומו, בכל ד' רוחות העולם, כולל גם "איי הים", בחצי כדור התחתון, ותחתון שבתחתון, מביא עמו את ענין האחדות ומפיעו במקומו, כך, שאצל כל בני" בכל מקומות פזוריהם נעשה הענין העיקרי – אחדות ישראל.

וענין זה מתבטא גם בכך שאומרים בהתחלת כל יום קודם התפלה "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת²⁶ לרעך כמוך"²⁷, היינו, שהקבלה היא לא רק בלב, אלא באה גם ע"י אמירה בדיבור, "עקימת שפתיו הוי מעשה"²⁸, ולאח"י ממשיכים "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל"²⁹, היינו, שבכל מקום שנמצאים כל אחד ואחת מישראל ה"ה כמעמד ומצב של אחדות, שלכן ה"ז באופן ד"מה טובו", כמו ש"מה טוב .. שבת אחים גם יחד".

2. והעיקר – שמזה באים תיכף ומיד להמעמד ומצב ד"מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" בארצנו הקדושה, ש"בנערינו ובזקנינו גוי בכנינו ובבנותינו"³⁰ מתיישבים כולם יחד ("שבת אחים גם יחד") באהלים ומשכנות שבארצנו הקדושה, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהעיר, שהפסוק "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" הוא בפרשה שבה (בהמשך הכתובים) "נבא בשני המשיחים, במשיח הראשון שהוא דוד .. ובמשיח האחרון שעומד מבניו שמושיע את ישראל [באחרונה]³¹, ועפ"ז י"ל, שגם בפסוק "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" מדובר הן

דעת יחיד, אלא דעת רבים, מיעוט רבים שנים.

(26) קדושים יט, יח.

(27) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 374. וש"נ.

(28) סנהדרין סה, א.

(29) בלק כד, ה.

(30) בא יו"ד, ט.

(31) רמב"ם הל' מלכים רפ"א.

התחתון שאין תחתון למטה ממנו, נעשה "נייחא דרוחא", שנשלם רצונו של הקב"ה בכריאת העולם, שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים²⁰.

ובסגנון אחר: בפרשת בראשית מודגש בעיקר מעמד ומצב העולם כפי שהוא מצד הכוונה העליונה ("בכח"), ובפרשת נח מודגש בעיקר מעמד ומצב העולם כפי שהוא מצד עבודת האדם ("בפועל"), שגם בעולם התחתון שאין תחתון למטה ממנו (ועד לתכלית הירידה ד"מלאה הארץ חמס"²¹), נעשה מעמד ומצב של בירור וזיכוך (ועד לטהרה²²) – "עולם חדש ראה"²³.

ג. ובעומק יותר – שע"י העבודה בפועל (בפרשת נח) ניתוסף עליו גדול יותר לגבי המעמד ומצב שמצד הבריאה (בפרשת בראשית), כמרומז בסיומה וחותמה של פרשת בראשית אודות מעלתו של נח, "ונח מצא חן בעיני הוי"':

בבריאת העולם כתיב, "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", ל"ב פעמים אלקים נאמר במעשה בראשית²⁴ – כיון שבריאת העולם היא ע"י שם אלקים, שפירושו "בעל היכולת ובעל הכחות כולם"²⁵, שקאי על דרגת האלקות השייכת לעולם, "אלקים"

העולם, "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"¹¹, "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"¹², ובפרשת נח מסופר אודות ההבטחה (והשבועה¹³) על קיום העולם, "עוד כל ימי הארץ וגו' לא ישבותו"¹⁴, "וזאת אות הברית אשר אני נותן ביני וביניכם גו' לדורות עולם את קשתי נתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ"¹⁵.

ומהחילוקים שביניהם¹⁶ – שבפרשת בראשית מדובר אודות שלימות העולם ("עולם על מילואו נברא"¹⁷) כפי שהוא מצד בריאתו ע"י הקב"ה, ולכן, כשהעולם יורד ממדרגתו כפי שצ"ל מצד רצון הקב"ה לא יכול להיות קיום העולם, כמסופר בס"פ בראשית "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ גו' ויגתם ה' גו' ויאמר ה' אמחה וגו'"; ובפרשת נח מדובר אודות שלימות העולם כפי שהוא מצד עצמו, שגם במצב ירוד ניתן כח לבירור וזיכוך העולם (ע"י התשובה), ולכן, "בענני ענן על הארץ (כשתעלה במחשבה לפני להביא חושך ואבדון לעולם) ונראתה הקשת בענן גו' וראיתי לזכור ברית עולם גו"¹⁸, "שהו"ע הכריתת ברית עם נח¹⁹, שע"י עבודתו בבירור וזיכוך העולם

(11) בראשית א, א.

(12) שם ב, ד.

(13) כמ"ש "לא אוסיף גו' ולא אוסיף", כפל

הדבר לשבועה" (ח, כא ובפרש"י).

(14) שם, כב.

(15) שם ט, יב"ג.

(16) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 51 ואילך.

(17) ראה ב"ר פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

(18) ט, יד"ט ובפרש"י.

(19) להעיר מהשייכות דנח לנש"י, כמ"ש

בפסוקי זכרונות דר"ה, וגם את נח באהבה וזכרת" (ראה המשך תעריב ח"א ע' תח).

(20) ראה תנחומא נשא טו. ועוד. תניא רפ"ו.

ובכ"מ.

(21) ו, יג.

(22) להעיר, שהמבול בא לטהר את העולם,

ע"ד ובדוגמת הטהרה דמקה שיעורה ארבעים

סאה, ולכן ה"י הגשם דהמבול במשך ארבעים יום (תו"א שם).

(23) ב"ר פרשתנו פ"ל, ת.

(24) ראה זח"ג רטו, סע"ב. ז"ח צד, ב. צו, ב.

קיב, ג.

(25) שו"ע או"ח סוס"ה. וראה טור ושו"ע

אדה"ו שם.

בגימטריא, הטבע²⁶.

וגם מש"נ בהמשך הפרשה²⁷: „ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים" – ה"ז באופן ששם הוי' מתלבש ומתעלם בשם אלקים, היינו, שאף שכח ההתהוות הוא משם הוי' (הוי' לשון מהוה²⁸), מ"מ, ההתהוות בפועל היא ע"י ההתלבשות דשם הוי' בשם אלקים, ולכן, שם הוי' (כח ההתהוות) אינו מתגלה בהנבראים, והגילוי הוא משם אלקים בלבד.

והחידוש שע"י העבודה דנה – ש,מצא חן בעיני הוי'" – שע"י מתגלה בעולם (שנברא ע"י ההתלבשות בשם אלקים) שם הוי' שלמעלה מהעולם²⁸, היינו, שבמציאות העולם כפי שנברא ע"י שם אלקים מתגלה שם הוי' (כמ"ש²⁹ „ואמת הוי' לעולם"), ועד שניכר בגלוי ש,הוי' הוא האלקים³⁰, שגם הצמצום וההסתר (אלקים) הוא לאמיתו שם הוי' ע"י שהגילוי דשם הוי' מתגלה וחודר במציאות העולם שנברא ע"י שם אלקים, ואז נמשכת ומתגלה דרגא נעלית יותר בשם הוי'³¹ (הוי' דלעילא), ומוסיף והולך

26 פרדס ש"ב פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' צג הערה 67.
27 זח"ג רנז, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. ועוד.
28 ובפרטיות יותר – לא רק שם הוי' ששייך לעולם (הפנימיות דשם אלקים), הוי' דלתא, אלא גם שם הוי' שלמעלה מהעולם, הוי' דלעילא*.
29 תהלים ק"ו, ב.
30 ואתחנן ד, לה. לט. מ"א יח, לט.
31 ומרומו בדיוק הלשון „הוי' הוא האלקים" (ולא „אלקים הוא הוי'"), שלגבי דרגא נעלית יותר נחשב שם הוי' שבדרגא הקודמת כשם אלקים. – ובלשון הקבלה: הוי' הוא ז"א ואלקים הוא מלכות, וכשו"א (הוי') עולה בעתיק, כאלקים יחשב (לקו"ת דרושי ש"ש סה, רע"ד – ממשנת חסידים סוף מס' יומא).

(* ועפ"י יומתק מארז"ל שנח „עולם חדש ראה" – חידוש ממט, מצד גילוי שם הוי' שלמעלה מהעולם.

בעילוי אחר עילוי, כמבואר בענין ז' פעמים הוי' הוא האלקים שאומרים בסיום וחותם תפלת נעילה דיום הכיפורים³².

ד. ויש לומר, שענין זה (שבעולם שנברא בשם אלקים מתגלה שם הוי') מרומז בתוכנה של פרשת נח אודות קיום העולם באופן ד,לא ישבותו", והברית ד,את קשתי נתתי בענן":

„לא ישבותו" – כמבואר בכ"מ³³ שבהנהגת העולם באופן תמידי ללא שינוי והפסק, כמו השמש והירח והכוכבים וכל הגלגלים בסיבובם התמידי („לא ישבותו"), ניכר ומתגלה כח האין-סוף שלמעלה מהמדידה וההגבלה העולם (כיון שמצד המדידה וההגבלה העולם צ"ל שינוי והפסק) – „אני הוי' לא שניתי"³⁴.

ו,את קשתי נתתי בענן" – שה,קשת" היא מהשתקפות קרני השמש בהענן, היינו, שגם הענן העולה מן הארץ („ואד יעלה מן הארץ"³⁵) נעשה מזוכך עד שמתקף בו האור ד,שמש הוי'³⁶.

32 ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' שטט. וש"נ.
33 ראה עקידה פ' בא שער לה. הובא ונת' באוה"ת בראשית יח, ב ואילך. רד"ה החודש תרנ"ד. המשך תרס"ז ע' קנו. ועוד.
34 מלאכי ג, ו.
35 בראשית ב, ו.
36 ויומתק יותר ע"פ פירוש המדרש (בר' פרשתנו פל"ה, ג) ש,קשתי" הוא „דבר שהוא מוקש ליי", שהוא דוגמא לכבודו ית', כמ"ש (יחזקאל א, כח), כמראה הקשת אשר הי' בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה'" (וראה ספר הלקוטים (ד"א"ח להצ"צ) ערך קשת (ע' רעה ואילך). וש"נ).
ועפ"י י"ל, שה,שמש הוי'" שב,קשת" כולל גם שם הוי' דלעילא, שגם הוא נמשך ומתגלה בעולם (בענן שעולה מן הארץ), ועי"ז נעשה הכריתת ברית על קיום העולם באופן ד,לא ישבותו", שבוה מתגלה התוקף ד,אני הוי' לא שניתי", שעיקרו מצד שם הוי' דלעילא, כי,

אדם בינוני או אדם חכם, וכמו כן אינה דומה דירה של "כל העמים" לדירה של העם הנבחר מכל העמים ("אתה בחרתנו מכל העמים"), דירה של ישראל, "לי ראש".

ה. ובכל הנ"ל יש נתינת-כח מיוחדת כשמתאספים כו"כ מישראל יחדיו – לפני שחוזרים איש איש למקומו למלא שליחותו בחלקו בעולם לעשות שם ארץ ישראל:

כאשר כו"כ מישראל מתאספים יחד נעשה ענין נעלה ביותר, כמ"ש¹⁸ "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", היינו, שאין לך דבר שהוא כל כך טוב ונעים כמו "שבת אחים גם יחד", כבנדוד, שכו"כ מישראל (אנשים נשים וטף) מתאספים יחד (באופן המותר ע"פ תורה, שאז דוקא ה"ז "טוב וינעים") במקום זה, בית-כנסת ובית-מדרש, בית תפלה ובית לימוד, ובית מעשים טובים וצדקה, כולל גם סעודות מצוה, ובפרט קידושים בשבתות ובמימים-טובים, כמנהג ישראל ככו"כ מקומות לערוך אותם במקום מרווח וציבורי, בבית-כנסת ובית-מדרש שאליו מתקבצים לתפלה בציבור ב' פעמים¹⁹ או ג' פעמים ביום.

ומהמעלות שבוה – לכל לראש בעצם העובדה שאחדותם של ישראל גורמת נחת-רוח ותענוג להקב"ה²⁰, ועי"ז ניתוסף גם בהשראת השכינה, כמארז"ל²¹ "אכל בי עשרה שכינתא שריא", "אפילו כשאנינם עוסקים בדברי תורה"²², ועאכו"כ כשעוסקים בדברי תורה, כדברי המשנה²³ "שנים שיושבים ועוסקים בתורה [ד"ל] הפירושו, שכאשר שנים יושבים²⁴ הרי בודאי שהתוצאה

(שם, ח), שכן, התחלת המזוזה היא כפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"^{**}, שבוה מרומזת בעלותו של הקב"ה (א', שרומז על אלופו של עולם) על כל העולם, ז' רקיעים והארץ (ח') וד' רוחות העולם (סמ"ק הובא בכ"י אר"ח ס" סא (ד"ה וכתב סמ"ק)).
20 ראה סה"ש ה'ש"ת ע' 157. אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תיג.
21 סנהדרין לט, א.
22 תניא אנה"ק ס"ג.
23 אבות פ"ג מ"ו.
24 "יושבים" – גם כמובן של התיישבות, מנוחת הגוף ומנוחת הנפש.

** נוסף על אמירת פסוק זה בדיבור ב' פעמים ביום, וגם בקריאת שמע שעל המטה, ובימים שמתפללים מוסף גם בקדושת כתר (וביח"כ"פ – גם בניעלה).

18 תהלים קלג, א.
19 באותם בתי-כנסיות שבהם נוהגים להתפלל מעריב תיכף לאחרי מנחה. – ולהעיר גם ממש"ש בתוספות ריש מסכת ברכות (ד"ה מאימתו) ש"מאיזה טעם אנו מתפללין ערבית מיד לאחר פלג המנחה", "מבעוד יום", ו"ל הטעם משום שבימים ההם, ימי הביניים, הי' צורך בשמירה מיוחדת כלילה (ראה גם תוד"ה מברך), ולכן השתדלו להתפלל ערבית קודם הלילה, משא"כ בזמננו זה שנעשה בעולם מנוחה ושלום אחוה ואחדות (שהו מהתיקונים שניתוספו בעולם בדורות האחרונים דוקא), גם כלילה אין צורך בפעולה מיוחדת של שמירה, כיון שישנה בגלוי פעולת השמירה ד"ה' שומר ה' צלך על יד ימינך" (תהלים קכא, ה), ובפרט ע"י המזוזה, כדאייתא בזהר (ח"ג רסג, ב) שעוז' "ה' ישמר צאתך" וכוךאך מעתה ועד עולם"

(* ושייך במיוחד לאלה הנמצאים כאן – שיצאו ממקום דירתם ובאו לכאן בתור אורחים.

לעשות לו ית' דירה בתחתונים, היינו, להעלות את השמים והארץ התחתונים לדרגה כזו שבהם תשתקף המציאות האמיתית דשמים וארץ כפי שהם בתורה ובישראל, ה"ראש" דכללות הבריאה, שכן, השלימות האמיתית היא כשישנה ההתאמה בין ה"ראש" לשאר אברי הגוף עד להעקב שברגל, כמו באדם, שגם פעולת העקב שברגל בענין ההליכה והריצה היא בהתאם להחלטה וההוראה שהשכל שבראש.

ד. זוהי כללות העבודה שנעשית במשך השנה כולה, לאחר סיומו של חודש תשרי:

כל זמן שנמצאים עדיין בחודש תשרי (גם לאחר סיום המועדים), לא עוסקים (כ"כ) בעניני העולם, שמים וארץ כפשוטם, אלא עיקר העבודה היא בנוגע לשמים וארץ כפי שהם בתורה ובישראל, ה"ראש" (תשרי אותיות רשית) דהבריאה; ולאחרי חודש תשרי מתחילה עיקר העבודה בעניני העולם, שמים וארץ כפשוטם, כפי שיורדים ונמשכים מה"ראש" (תורה וישראל) לשאר אברי הגוף עד להעקב שברגל (במציאות העולם).

וענין זה משתקף גם אצל בנינו בנוגע להראש ואברי הגוף עד לעקב שברגל שלהם¹⁵ – שבחודש תשרי עיקר העבודה היא בענין ה"ראש", שזהו"ע לימוד התורה, כולל ובמיוחד פנימיות התורה, הבנה והשגה באלקות, "דע את אלקי אביך (ועי"ז) ועבדו בלב שלם"¹⁶, ולאחרי חודש תשרי עיקר העבודה היא באברי הגוף, כלי המעשה, שעל ידם נעשית העבודה בעולם.

ושלימות העבודה היא כשישנה ההתאמה בין הראש, לימוד התורה, עם אברי הגוף עד להעקב שברגל, עבודה בעולם, היינו, שהעבודה בעולם היא בהתאם להוראת התורה, שע"ז משלימים את הכוונה העליונה בכללות הבריאה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

וזהו גם תוכן הפתגם הידוע¹⁷ "עשה כאן ארץ ישראל" (ששליחותו של כאו"א מישראל היא לעשות במקומו ארץ ישראל) – שבכל מקום שנמצא, בביתו ובחדרו הפרטי, צ"ל עבודתו באופן שיהי ניכר שמקום זה הוא בבחינת "ארץ ישראל", בית וחדר של "ישראל", שכן, דירה (בית) הראוי לשמה היא כזו שניכר בה מהותו של הדר בה, כמובן שאינה דומה דירת אדם פשוט לדירת

15) כפי שרואים בסדר החיים דכל אדם, ובפרט אצל בנינו, "אתם קרויין אדם" (יבמות סא, רע"א), שיש ענינים הקודמים במעלה וחשיבות, ולכל לראש השכל שבראש, ויש ענינים שבאים לאח"י, ועד לענינים הכי אחרונים, בדוגמת העקב שברגל.

16) דה"א כח, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב. ועוד.

17) אגרות-קודש אדמו"ר מהרי"צ ח"א ע' תפה.

האמיתית של כאו"א מישראל, שבכל מעמד ומצב (גם בהיותו בעולם ירוד) ה"ה קשור ומאוחד עם אלקות, ולא עוד אלא שע"י עבודתו מברר ומוכך את העולם וממשיך ומגלה אלקות בעולם.

ויש לומר, שע"י נעשה ענין ההליכה גם בדרגת האלקות (כביכול), שמתגלה אמיתת הענין דאחדות הוי' – ש, הוי' הוא האלקים, שגם שם אלקים שקשור עם בריאת העולם, מציאותו האמיתית היא שם הוי' שלמעלה מהעולם.⁴²

*

ו. ע"פ האמור לעיל שבשבוע דפרשת נח כלולה העבודה דכל השנה כולה כפי שהיא בפועל, מובן, שיום הש"ק פרשת נח הוא הזמן המתאים לחשבון צדק של העבודה בפועל דהשנה החדשה שנמצאים כבר בתוכה⁴³ – לבחון כל פרטי עניני העבודה דששת ימי המעשה ודיום השבת⁴⁴ (הכוללים כל ימי השבוע דכל השנה), על מנת לתקן ולהשלים כל עניני העבודה בפועל בתכלית השלימות.

ויש לומר, שעשיית החשבון צדק בשבת פרשת נח על השבוע הראשון של העבודה בפועל, צ"ל באופן המתאים לתוכנה של העבודה בפועל – שעיקרה ותכליתה לגלות בעולם דרגת האלקות

וב' ענינים אלו קשורים זל"ז, שקיום העולם מודגש ע"י הקשת, כמ"ש, "זאת אות הברית אשר הקימותי ביני ובין כל בשר אשר על הארץ" – שבזה מרומז שבמציאותו של "כל בשר אשר על הארץ" ניכר ומתגלה כח הפועל שמחי' ומהוה אותו, שזהו"ע שם הוי', מלשון מהוה, ועד לשם הוי' שלמעלה מהעולם, הוי' הוה ויהי" כאחד²⁷, שם העצם³⁷, ועד לכח העצמות שבהתהוות מאין ליש, ממהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש³⁸, שניכר בהיש הגשמי שמציאותו הוא היש האמיתי³⁹.

ה. ויש להוסיף, שהעילוי שנעשה ע"י העבודה בפועל (פרשת נח) לגבי המעמד ומצב שבהתחלת הבריאה (פרשת בראשית) – מרומז בפרשת לך לך שמתחילין לקרוא בתפלת מנחה דשבת פרשת נח, בסיום שבעת ימי ההיקף דהשבוע הראשון לעבודה בעולם:

„לך לך" מורה על הליכה אמיתית שהיא באין-ערוך למקומו (מעמדו ומצבו) הקודם⁴⁰, ועד שע"י מתגלית מעלתו האמיתית, כהפי' „אשר אראך", „אראה ואגלה אותך בעצמך"⁴¹.

והענין בזה – שע"י העבודה בפועל בעולם התחתון מתגלה מציאותו

42) להעיר ממ"ש בהמשך הפרשה (יב, ז) „וירא הוי' אל אברם . . . ויבן שם מזבח להוי' גו"מ".

43) אחרי סיומו של חודש תשרי, אותיות רשית (בעה"ט עקב יא, יב).

44) ובפרט ביום השבת לאחר חצות, זמן המנחה, קרוב לסיומו של יום השבת.

(*) ובפרטיות יותר: „להוי' הנראה אליי", ולמעלה מזה, „להוי" סתם (שם, ז) – שהם ב' מדרגות בשם הוי' (סו"ה תשי"ב ע' 99 ואילך).

אמיתת ענין הא"ס ובל"ג הוא בהעצמות דוקא (ראה לקו"ש ח"ה ע' 98).

37) כס"מ הל' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס שיי"ט. מו"ב ח"א פס"א ואילך. עיקרים מאמר ב' פכ"ח.

38) תניא אגה"ק ס"כ.

39) ראה ביאורו"ז לאדהאמ"צ בשלח מג, ג. ועוד.

40) ראה לקו"ש ח"כ ע' 58. וש"נ.

41) תו"א ר"פ לך לך.

שלמעלה מהעולם, „הוי' הוא האלקים“.

ולהעיר, שענין זה מודגש גם בעבודת התשובה⁴⁵ (לאחרי הקדמת החשבון-צדק) – „שובה ישראל עד הוי' אלקיך“⁴⁶, שהתשובה היא באופן שהוי' נעשה אלקיך⁴⁷, ועד לשלימות התשובה ביוהכ"פ ססיומו וחזרתו באמירת ז"פ „הוי' הוא האלקים“, ובהתאם לכך, נעשה גם החשבון-צדק באופן נעלה יותר, כדלקמן. ז. ובהקדמה:

הכלל ש„כל ישראל בחזקת כשרות“⁴⁸ הוא (בעיקר) בנוגע להזולת (כפי שמצינו להלכה בנוגע לעדות וכיו"ב), אבל בנוגע לעצמו, אין לסמוך על ה„חזקת כשרות“⁴⁹, אלא צריך לבחון (מוזמן לזמן) מעמדו ומצבו ע"י עשיית חשבון-צדק בנוגע לכל פרטי עניניו במחשבה דיבור ומעשה, ולקבל על עצמו לתקן ולהשלים הענינים הדורשים תיקון ושלימות, ועוד והוא העיקר, לתקנם ולהשלימם במעשה בפועל, ש„המעשה הוא העיקר“⁵⁰.

התיקון במעשה בפועל נוגע ושייך להתשובה עצמה – דאף ש„עיקר התשובה

בלב"ם⁵¹, וכהפס"ד בגמרא⁵² שע"י הרהור תשובה נעשה צדיק (ויתירה מזה: „צדיק גמור“⁵³), ה"ז מפני שהרהור תשובה שבלב הוא באופן שכולל (בכח) ההמשך שלאח"ז עד למעשה בפועל (שהוא העיקר).

וענין זה מודגש יותר בתשובה על ענינים שבין אדם לחבירו⁵⁴ (שבהם מודגשת יותר פעולת התורה בעולם) – ש„אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו“⁵⁵, כמ"ש⁵⁶ „והשיב את הגזילה אשר גזל“. ולדוגמא בגזילה בדקות, ש„נתן לו (שלום) ולא החזיר (שלום)“. גזילת העני בבתיכם⁵⁷, גם כשהסיבה שלא החזיר לו שלום היא מפני שהי' עסוק וטרוד בענין של מצוה⁵⁸ (ויתכן שבגלל זה לא הבחין בו), ובודאי שלא התכוין לפגוע בו ח"ו, מ"מ, כיון שבפועל היתה לחבירו נפילת הרוח⁵⁹, צריך לפייסו ולרצונו.

[ולהעיר, שענין זה יכול (וצריך) להיות גם ביום השבת, ובפרט שיום

(51) תניא פכ"ט. שם אגה"ק ס"י.

(52) קידושין מט, ב.

(53) אור זרוע סקי"ב.

(54) ולהעיר, שעיקר עונש המבול הי' על ענינים שבין אדם לחבירו, כמארז"ל (פרש"י פרשתנו ו, יג) „לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל“.

(55) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ט.

(56) ויקרא ה, כג.

(57) ברכות ו, סע"ב.

(58) ובפרט ש„העוסק במצוה פטור מן המצוה“ (סוכה כה, סע"א. וש"ג), וכידוע הטעם שמצד ההתכללות דכל המצוות, יש בכל מצוה מעין ודוגמת שאר המצוות (ראה לקו"ש הכ"ו ע' 237 הערה 64. וש"ג).

(59) וזה שאצלנו ישנה המצוה להתחילת שלום (שלילת גזילה) מצד התכללות המצוות (כבהערה הקודמת), לא מהני לבטל נפילת הרוח דחבירו, כפשוטו.

(45) להעיר מהשייכות לפרשת השבוע – ש„הטריחו בבנין זה (בנין התיבה) כדי שיראהו אנשי דור המבול עוסק בה ק"כ שנה... אולי ישובו“ (פרש"י פרשתנו ו, יד), ויתירה מזה, „כשהורידן הורידן ברחמים אם יחזור יהיו גשמי ברכה“ (שם ו, יב).

(46) הושע יד, ב.

(47) ובב' הפירושים שבוה – ששם הוי' נמשך ומתגלה בשם אלקים, ויתירה מזה, ששם הוי' נעשה שם אלקים, ונמשך ומתגלה שם הוי' נעלה יותר (לקו"ת שבעה ערה 31).

(48) רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ב ה"ב. וראה גם הל' יסוה"ת ספ"ז.

(49) להעיר ממארז"ל „אל תאמין בעצמך כוי' (אבות פ"ב מ"ד).“

(50) אבות פ"א מ"ז.

שנקראו ראשית⁶⁰, היינו, שתורה וישראל הם ה"ראש" (ראשית) דכללות הבריאה.

[ויתירה מזה – שקשורים עם ה"ראש" דהקב"ה, כביכול, שהרי התורה היא חכמתו של הקב"ה (שכל שבראש), ומחשבתן של ישראל קדמה לכל, אפילו לתורה⁶¹, ועד שנקראים "לי ראש"⁶², כיון שקשורים עם מהותו ועצמותו ית'].

ומזה מוכן שכל הענינים שבבריאה ישנם תחילה בה"ראש", בתורה ובישראל, ומזה (ולאח"ז) נמשכת וכאה מציאותם בעולם, בכל סדר ההשתלשלות שנחלק לג' (ד') עולמות, עד לעוה"ז הגשמי.

וכמודגש במאמר⁶³ "אסתכל באורייתא וברא עלמא" – שלכל לראש ישנה מציאות הדבר בתורה, ולאח"ז נמשכת ויורדת בעולם.

ויש לומר הפירוש הפנימי כזה – שכאשר מסתכלים באורייתא אזי רואים את כל הענינים כפי שהם בשרשם ומקורם, שזוהי מציאותם האמיתית, ומציאות אמיתית זו ממשיכים גם במציאותם של כל הענינים כפי שהם למטה.

ולדוגמא: כשלומדים בתורה אודות בריאת שמים וארץ וכל צבאם – "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"⁶⁴, "את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותיה"⁶⁵ – יודעים שלכל לראש ישנה המציאות דשמים וארץ כפי שהם בתורה [כלומר, לא רק תיבות התורה שמדברים אודות שמים וארץ, אלא מציאות של שמים וארץ כפי שהם בתורה⁶⁶, שזוהי המציאות האמיתית דשמים וארץ⁶⁷], ולאחרי שישנה המציאות האמיתית דשמים וארץ כפי שהם בתורה, ה"ז נעשה השרש ומקור שממנו ירדו ונשתלשלו שמים וארץ גשמיים, שיש להם שטח, אורך ורוחב, עומק או גובה, כמארז"ל⁶⁸ "מן הארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שנה ועוביו של רקיע מהלך ת"ק שנה".

ואף שהשתלשלות שמים וארץ גשמיים משמים וארץ שבתורה הו"ע של ירידה [שהרי אינה דומה מציאות הדבר כפי שהוא בתורה למציאות הדבר לאחרי שבא באופן של המשכה למטה בעולם], הרי, תכלית כוונת הבריאה היא

(6) פרש"י ר"פ בראשית.

(7) ראה ב"ר פ"א, ד.

(8) פ"ח שער הלולב פ"א.

(9) זח"ב קסא, רע"ב.

(10) בראשית א, א.

(11) פרש"י שם, יד.

(12) שהרי נוסף על עניני התורה כפי שהם

בתורה, כמו עשרת הדברות, תורה שבתורה, וכן עניני המצוות כפי שהם בתורה – ישנם גם פרטי הענינים דשמים וארץ וכל צבאם כפי שהם בתורה. (13) ויש כמה פירושים בתוכן המציאות דשמים וארץ שבתורה (ראה – לדוגמא – סה"מ תרנ"א ע' פט ואילך (מהזהר וכו')). (14) חגיגה יג, א.

ובהתאם להמשכה והגילוי דשם הוי' בשם אלקים, שנעשית בעבודה בפועל⁶² בפרשת נח.

ויש להוסיף, שענין זה נוגע גם לשלילת רגש של צער ומרירות כתוצאה מהחשבון-צדק (כשרואה שיש ענינים הצריכים תיקון) – כיון שרגש אצלו בעיקר (לא החסרון שבענינים הפרטיים, אלא) תנועת ההתעלות לדרגא נעלית יותר, להמשיכה ולגלותה בעניניו הפרטיים, ובעומק יותר, שרגש אצלו שכוונת הירידה למעמד ומצב הדורש תיקון היא בשביל השלימות שנעשית ע"י התשובה, שמתגלה בפועל⁶³ תוקף ההתקשרות של יהודי עם הקב"ה גם בהיותו במצב ירוד, ע"ד ובדוגמת השלימות דשם הוי' כשנמשך ומתגלה בפועל גם בהצמצום והירידה (בשם אלקים, ולכן, נעשה החשבון-צדק והתשובה מתוך רגש של שמחה⁶⁴ ותענוג⁶⁵).

62) לאחר וע"י הנתינת-כח (בכח) דשבת שובה (שובה ישראל עד הוי' אלקיך) ודויה"כ* (שבסיומו מכריזים, הוי' הוא האלקים" ז"פ).
63) משא"כ בצדיק ה"ז בכח ולא בפועל.
64) להעיר, שחג הסוכות, זמן שמחתנו", נקרא "ראשון לחשבון עונות" (ויק"ר פ"ל, ז. טווא"ח סתפ"א), דיש לומר, שבוה מרומו גם שהחשבון צ"ל מתוך שמחה (וראה הערה הבאה).
65) ויש לומר, שענין זה מודגש בהחשבון-צדק והתשובה שבשבת פרשת נח יותר מאשר בהחשבון-צדק והתשובה דאלול ותשרי. ומהטעמים לזה – בפשטות – שהחשבון-צדק

* וגם בשמיע"צ ושמח"ת (הקליטה דכל עניני חג הסוכות שבו מתגלים עניני ר"ה ויוה"כ), שלפני הקפות מכריזים הפסוק "אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים", וג' פעמים (מנחה חבי"ד), בכל ג' הפעמים דהקפות, בליל שמע"צ, בליל וביום שמח"ת.

השבת הוא זמן המוכשר ומסוגל ביותר להוסיף באהבת ישראל ואחדות ישראל⁶⁰, כפי שמצינו בהלכה לענין השתתפות בסעודה עם חבירו ביום השבת, ומודגש גם במנהג ישראל דהכנסת אורחים ביום השבת⁶¹.

וכיון שהחשבון-צדק הוא באופן שמפשפש בפרטי עניניו, ומשתדל ועוסק בתיקונם במעשה בפועל – הרי הוא (בשעת מעשה) במעמד ומצב של מדידה והגבלה, לפי ערך וביחס להמדידה וההגבלה דפרטי עניניו שמונה ועוסק בהתיקון שלהם, כל פרט ופרט לפי ענינו. וישנו אופן נעלה יותר – שתמורת הפשפוש במעשיו ה"ה מתעלה לדרגא ועולם נעלה יותר, להיות מונה לגמרי בתפלה ותורה כו', ובדרך ממילא ידחו ויתבטלו הענינים הבלתי-רצויים, כיון שמעט אור דוחה הרבה חושך, ועאכו"כ הרבה אור; אבל לאידך, באופן זה לא מודגש התיקון והשלימות דהענינים הפרטיים, כיון שאינו מתעסק בהם.

והשלימות האמיתית היא בחיבור ב' המעלות גם יחד – שהחשבון-צדק התיקון והשלימות דהענינים הפרטיים ע"י ההתעסקות בהם, היא, מתוך תנועה של התעלות לדרגא נעלית יותר, להמשיכה ולגלותה בהמדידה וההגבלה דכל פרט ופרט לפי ענינו, שיהי' באופן המתאים לדרגא העליונה – ע"ד ובדוגמת

60) ובאופן ד"ויקהל משה", "עשה לך קהלות גדולות כו' בכל שבת ושבת" (יל"ש ר"פ ויקהל).
61) ויש לומר, שהטעם שעיקר החיוב דהכנסת אורחים הוא ביו"ט יותר מאשר בשבת (ראה תו"א ר"פ חיי"ש. ובכ"מ), הוא, לפי שהכנסת אורחים ביום השבת היא באופן שהאורח אינו מרגיש את עצמו כ"אורח", אלא בשוה לבעל הבית, מצד גודל האהבה והאחדות שביניהם.

בס"ד. שיחת יום ג' פ' נח, א' דר"ח מרחשון ה'תשנ"ב. ביחידות כללית לאורחים שיחיו

בלתי מוגה

א. "פותחין בברכה" – כנהוג בכל פעם שכו"כ מישראל נפגשים יחד, ובוה גופא – ברכה מיוחדת בקשר ובשייכות לתוכנו של הזמן שבו נפגשים יחד, ולתוכנה של הפגישה.

ובנוד"ד – פגישה שמתקיימת בסיומו של חודש תשרי, כשיוצאים לעבודה בעניני העולם, שאז נפרדים גם איש מרעהו וחוזרים איש איש למקומו, לעבוד עבודתו בחלקו בעולם, כדי למלא את השליחות המוטלת על כאו"א מישראל וכל כנ"י, אנשים נשים וטף – לעשות לו ית' דירה בתחתונים².

ב. והענין בזה:

ענינו המיוחד של חודש תשרי – מרומז בשמו – "תשרי" אותיות רשית³, ראשית השנה, כולל גם "ראשית" מלשון "ראש", כלומר, לא רק התחלת השנה אלא גם ה"ראש" דכל השנה⁴, כמו ה"ראש" שבאדם שבו משכן השכל, שעל ידו מתקבלות ההחלטות וההוראות בנוגע להנהגת כל אברי הגוף.

אמנם, בנוגע להמעשה בפועל – לא מספיקה ההחלטה וההוראה מהשכל שבראש, אלא יש צורך בפעולת אברי הגוף, רמ"ח אברים⁵ ושס"ה גידים, שעל ידם דוקא באה ההחלטה וההוראה דהשכל שבראש לעולם המעשה, ודוגמתו בהנמשל, שהפעולה בעניני העולם – שעל ידה ממלאים את השליחות העיקרית לעשות לו ית' דירה בתחתונים – היא במשך חדשי השנה שלאחרי חודש תשרי, כיון שחודש תשרי הוא כדוגמת הראש שבו מתקבלת ההחלטה וההוראה (בלבד) בנוגע להנהגת אברי הגוף, ושאר חדשי השנה הם כדוגמת אברי הגוף שעל ידם נעשית הפעולה בעולם המעשה.

ג. וכיאר הענין בעומק יותר:

כללות הבריאה היא "בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל

(1) ע"פ פתיחת אגרת הראשונה באגה"ק שבתיא. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 641 בהערה. ושי"ג.
(2) ראה תנחומא נשא טו. ועוד. תניא רפ"ו.
(3) בעה"ט עקב יא, יב.
(4) ע"ד המבואר בדרושי חסידות בנוגע לר"ה – "ראש" דייקא (לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך. ובכ"מ).
(5) וביניהם גם כמה אברים שמקומם בראש, אבל אינם נחשבים בתור "ראש" שמנהיג את כל הגוף, אלא בתור אבר פרטי בהגוף, שיש לו תפקיד מיוחד.

ה. וענין זה מודגש גם באופן העבודה דיום השבת - התוכן של (פרשת) נח, מנוחה ושבתה דיום השבת:

ענינו של יום השבת - כמ"ש⁶⁶, "ויום השביעי שבת להוי' אלקיך", שנמשך ומתגלה שם הוי' בשם אלקים, וכמבואר בדרושי חסידות⁶⁷ בפירוש הכתובי, "ויכל אלקים ביום השביעי", ש"כלתה בחי' ומדרגת מדת הצמצום וההסתר דשם אלקים ונמשך התגלות שם הוי', שבת להוי'".

וענין זה מודגש גם בהתשובה דיום השבת, "שבת אותיות תשב"ט⁶⁸ - שהתשובה דשבת היא תשובה עילאה⁶⁹ שהיא בשמחה רבה⁶⁹, כיון שאינה באופן של התעסקות עם שלילת ותיקון הענינים הבלתי-רצויים (תשובה תתאה שזמנה לפני יום השבת), אלא באופן של התעלות לדרגא געלית יותר⁷⁰, ע"י ההתעסקות בלימוד התורה⁷¹ (נגלה דתורה

דאלול ותשרי, להיותו בסיום העבודה בפועל דכל השנה, עיקרו תיקון העבר (אף שהוא גם הכנה לשנה הבאה), משא"כ החשבון-צדק שבשבת פרשת נח, להיותו בסיום העבודה בפועל של השבוע הראשון שכולל (בכה) השבועות דכל השנה, עיקרו קבלה על להבא בנוגע לעבודה בפועל שתה"ב במשך השבועות הבאים.

66 יתרו כ, יו"ד.

67 לקו"ת בהר מב, ג. בלק עב, א. ובכ"מ.

68 תניא אגה"ת ספ"י.

69 שם ספ"א.

70 ראה לקו"ת בלק שם: "בחול . . שם אלקים . . מסתרי . . לכן צ"ל הצעקה בתפלה לצאת מן ההסתר . . אבל בשבת כתיב ויכל אלקים . . יוצאים מבחי' ההסתר . . אין שייך צעקה, רק אורבה, ההתענגות בה' מן הגילוי שמתגלה בשבת".

71 תשובה עילאה היא דיתעסק באורייתא בדחילו ורחימו" (שם ספ"ח).

ובמיוחד פנימיות התורה⁷² בתכלית השלימות, באופן של "אתדבקות רוחא ברוחא"⁷³, ב"יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו"⁷⁴, ויתירה מזה, שכל מציאותו בטלה ומכוסה לגמרי בתורה, ע"ד ובדוגמת המעמד ומצב דלעתיד לבוא (ששייך ליום השבת, "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁷⁵), כמ"ש הרמב"ם בסיום ותותם ספרו⁷⁶ ש"באותו הזמן" יהי' לימוד התורה באופן ד"כמים" ("אין⁷⁷ מים אלא תורה"⁷⁸) לים מכסים".

ויש להוסיף, שבשבת פרשת נח מודגשת ביותר התשובה בשמחה⁷⁹ - כיון שבאים זה-עתה מחודש תשרי, ה"מרובה במועדות"⁸⁰, שאין אומרים תחנון (מערב יוה"כ) עד סיומו של החודש⁸¹, וכשמתחילים לומר תחנון בחודש מר-

72 להעיר מהנהגת הארז"ל ש"הי' מעיין ו' דרכים בהלכה כנגד ו' ימי המעשה, וא' ע"ד הסוד כנגד יום השבת" (טעמי המצוות להרח"ו פ' ואתחנן), שזוה מובן, שבימי המעשה הי' עיקר לימודו בנגלה, וביום השבת הי' עיקר לימודו בנסתר. וראה אג"ק אדמו"ר מהר"ש (ע' כו): "ביום הש"ק ב' שלישים בנסתר ושליש בנגלה".

73 שם רפ"י.

74 תניא פ"ה.

75 תמיד בסופה.

76 ובהדגשה יתירה - בבואנו זה-עתה מסיום מחזור שמיני (והתחלת מחזור תשיעי) דלימוד הרמב"ם ע"י רבי מישאל.

77 ב"ק יז, א. וש"נ.

78 להעיר משיעור היומי ברמב"ם (הל' ת"ת פ"ג ה"ט) - "דברי תורה נמשלו כמים".

79 וגם השלימות דלימוד התורה שבתשובה עילאה ("כמים לים מכסים") מודגשת בפרשת נח - כיון שענין המבול למעליותא (כפי שהוא בתורה) מורה על השלימות ד"כמים לים מכסים" (נתבאר בארוכה בלקו"ש ח"ל ע' 19 ואילך).

80 שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ב ס"ב.

81 השלמה לשו"ע אדה"ז (להר"נ מדובראוונא) סקל"א ס"ח.

"ושם נעשה לפניך . . כמצות רצונך", כולל גם השלימות דקידוש לבנה באופן שמקבלים פני שכינה - "יראה אל אלקים בציון"¹²⁹, ויתירה מזה, "יראה גו' אל פני האדון הוי'¹³⁰, כולל גם היחוד דשם הוי' ושם אלקים שמודגש בקידוש לבנה (כנ"ל סי"א), "הוי' הוא האלקים", ובעילוי אחר עילוי, ז"פ, "הוי' הוא האלקים" שאומרים בנעילת יוהכ"פ (לאחרי אמירת "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד" פ"א, ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ג"פ) - (כ"ק אדמו"ר שליט"א הכריז בניגון המקובל: הוי' הוא האלקים, הוי' הוא האלקים, הוי' הוא האלקים, הוי' הוא האלקים, הוי' הוא האלקים, לשנה הבאה בירושלים!

129 תהלים פד, ח.

130 משפטים כג, יז.

ובפשטות - שתיכף ומיד מתקיים הציווי שקורין תיכף בזמן המנוחה: "לך לך גו' אל הארץ אשר אראך", לארצנו הקדושה, כיון ש"לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני וגו'"¹²³, ארץ עשר אומות¹²⁴, ובארצנו הקדושה עצמה - "הלוך ונסוע הנגבה"¹²⁵, "לצד ירושלים . . הר המור"¹²⁶, ושם גופא - "אל מקום המזבח"¹²⁷, ש"מקומו מכוון ביותר"¹²⁸.

123 טו, יח-יט.

124 פרש"י עה"פ.

125 יב, ט.

126 פרש"י עה"פ.

127 יג, ד.

128 רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ב. - ושם: "והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה" (שבזה מודגשת השייכות לפרשת נח).

להגאולה האמיתית והשלימה (חידוש הלבנה), שהכוונה בזה היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שגם בעולם התחתון שאין תחתון ממנו בענין הסתר אורו ית', מצד בריאתו ע"י שם אלקים (ע"ד מיעוט ופגימת הלבנה), יומשך ויתגלה אורו ית', שם הוי', שהוא שם העצם, שנעשה דירה לו ית', דירה לעצמותו¹¹⁴, ועי"ז נעשה „גייחא דרוחא“, כיון שנשלם רצונו של הקב"ה שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים (כנ"ל ס"ב).

יב. עפ"ז מובן, שכשעושים חשבון צדק בסיומו של השבוע הראשון לעבודה בעולם בשנת ה'תשנ"ב, „הי' תהא שנת נפלאות בה“, ובאים למסקנא שאין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמו (כנ"ל ס"ט) - צריך הדבר להתבטא בתוספת והירות והידור בקידוש לבנה, „שהם עתידים להתחדש כמותה“, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י דוד מלכא משיחא, „דוד מלך ישראל חי וקיים“.

ובפרטיות יותר:

לכל לראש - להזהר ולהשתדל יותר בקידוש לבנה, בבגדים חשובים ונאים, ברחוב וברוב עם הדרת מלך¹¹⁵, גם באותם מקומות שעד עתה לא הקפידו על זה (לפי שדרים בין הגוים¹¹⁶), כולל גם הזהירות בנוגע להזמן דקידוש לבנה - שמצינו בזה חילוקי מנהגים: אחר ג' ימים למולד¹¹⁷, אחר ז' ימים למולד¹¹⁸, ובמוצאי

(114) ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא. וש"נ.
(115) פרטי הדינים דקידוש לבנה - ראה בטושי"ע או"ח סתכ"ו, ובנ"כ שם.
(116) ראה מג"א שם סק"ד.
(117) ראה ט"ז שם סק"ג.
(118) שו"ע שם ס"ד. ובסידור אדה"ז „עפ"י הקבלה אין לקדש הלבנה עד אחר ז' ימים למולד“ (וראה בארוכה הגהות כ"ק אדנ"ע (בסידור תורה אור רמז, אי"ב. ובסידור עם דא"ח שכא, אי"ב).
שער הכולל פל"ג ס"ב. וש"נ.)

שבת¹¹⁹, „אם ליל מוצאי שבת הוא קודם י' בחודש . . . אבל אם הוא אח"כ¹²⁰ אין ממתנין עד מוצאי שבת, שמא יהיו ב' לילות או ג' או ד' עננים ולא יראו הלבנה ויעבור הזמן“¹²¹, ובפרט במדינות שרגיל יותר שהשמים מכוסים בעננים, ובפרט בימות החורף¹²² - ונהרא נהרא ופשטי', ובכל מקום ומקום לפי ענינו (ובמקום שיש שאלה וספק יעשו כהוראת רב מורה-הוראה שעל אתר).

ועוד ועיקר - קידוש לבנה מתוך כוונה מיוחדת למהר ולזרו ולפעול תיכף ומיד ביאת דוד מלכא משיחא, ע"י ההוספה בדרישה ובקשה על הגאולה, כסיום וחותם קידוש לבנה: „ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם אמון“.

יג. ויה"ר שעוד לפני קידוש הלבנה חודש מרחשון - ובפרט בשנה זו שכיון שחשון וכסלו שניהם מלאים, ישנם שלשה חדשים שלמים (תשרי חשון כסלו) בהמשך אחד, שע"ז נעשית „חזקה“ בהתחלת השנה על שלימות החדשים, שרומזת על השלימות דבנ"י ש„עתידים להתחדש כמותה“ - „יתקיים בנו מקרא שכתוב ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם אמון“, ביאת דוד מלכא משיחא תיכף ומיד ממש.

(119) שו"ע שם ס"ב.

(120) כמו בחודש זה, שמוצאי שבת (שלאחר ז'

ימים למולד*) הוא ביום י"א בחודש.

(121) רמ"א שם.

(122) ראה הגהות כ"ק אדנ"ע ושער הכולל שם, שמטעם זה לא הי' הצי"צ מקפיד (בימות החורף) להמתין עד אחר ז' ימים. אבל פשוט שחילוק בזה באם דרים במדינה שכ"כ (מחדשי החורף אינם מעוננים).

(*) ואולי אם אין מקפידים על זה ומברכים אחר ג' ימים (ראה גם הערה 122) - יכולים לברך במוצאי שבת זה, שהוא יום ד' בחודש.

ושלימות „מעשינו ועבודתינו“ דכלל ישראל שעומדים מוכנים להגאולה, וכיון שכן, גם התיקון והשלימות הופרט היא בנקל יותר, ומתוך שמחה, בידעו שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה.

ובסגנון אחר: כללות בנ"י שהם „קומה אחת שלימה“⁸⁴ נמצאים במעמד ומצב דאדם שלם בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, הן ברוחניות (רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת) והן בגשמיות, והחסרון והפגם הוא כמו מיחוש או חולי קל וחיצוני באבר פרטי שתיקונו ע"י רפואה קלה ומהירה, כמ"ש⁸⁵, „ורפא ירפא“, „שניתנה רשות (וכח) לרופא לרפאות“⁸⁶, כולל ובמיוחד הרפואה שע"י התשובה („גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם“⁸⁷), ועד לשלימות הרפואה שהיא (לא רק מכאן ולהבא, אלא) עוקרת את החולי מלמפרע⁸⁸.

ואם הדברים אמורים בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין, על אחת כמה וכמה לאחרי שעברו כמה עשיריות שנים, יותר מארבעים שנה ש„נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“⁸⁹.

ועאכ"כ בשנה זו - ה'תשנ"ב - שהר"ת שלה (לאחרי ובהוספה לשנה שלפני, ה'תנש"א, הי' תהא שנת נפלאות אראנו), „הי' תהא שנת נפלאות בה“, „נפלאות בכל“, „בכל מכל כל“⁹⁰

(84) לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

(85) משפטים כא, יט.

(86) ברכות ס, סע"א. וש"נ.

(87) יומא פו, סע"א.

(88) ראה צפע"ג לרמב"ם הל' תשובה פ"ב

ה"ב. ועוד.

(89) תבוא כט, ג.

(90) ראה ב"ב טז, סע"ב ואילך.

חשון (לאחרי ר"ח) אין רגילים עדיין באמירת תחנון (ובעומק יותר - שנמשכת עדיין השפעת המועדים⁸²), ולכן, מודגשת יותר השמחה שבעבודת התשובה (גם בתשובה תתאה שלפני השבת).

ט. והדגשה יתירה בכהנ"ל - בנוגע לחשבון-צדק בשבת פרשת נח בשנה זו:

ובהקדמה - שכיון שהעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר סיימו כל עניני העבודה, כולל גם צחצוח הכפתורים, ועומדים מוכנים („עמדו הכן כולכם“) לקבל פני משיח צדקנו, הרי, מסקנת החשבון-צדק (חשבון-צדק דייקא, חשבון אמיתי) שעושים בימינו אלו, היא, שתיכף ומיד ממש צריכה לבוא הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

ובפרטיות יותר:

גם כשידע איניש בנפשי מעמדו ומצבו שיש אצלו ענינים הצריכים תיקון, אין זה בסתירה ח"ו לעדותו של נשיא דורנו שכבר נשלמה העבודה ועומדים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו, כי, העבודה דכללות בנ"י במשך כל הדורות שצריכה להיות בזמן הגלות כדי לבוא להשלימות והגאולה (שתלוי, במעשינו ועבודתינו (ד)כל זמן משך הגלות⁸³) - נסתיימה ונשלמה, ואין ביאור והסבר כלל על עיכוב הגאולה, ולכן, גם אם חסר בעבודתו של הפרט במשך הזמן שמתעכבת הגאולה מאיזו סיבה שתהי', ה"ז ענין פרטי שבודאי צריך לתקנו ולהשלימו, אבל, אין זה גורע ח"ו בגמר

(82) ובפרט לפני ז' מרחשון - ש„הי' דומה להם כאילו הם עדיין בארץ ישראל עסוקים בעניני הרגל“ (ש"ך חו"מ סמ"ג סקמ"ז).

(83) תניא רפ"ז.

(בגמטריא "קבץ" 91), שכולל כל הענינים כולם⁹² (נוסף לכך שהאות ב' היא אות השימוש לכל הענינים), ולכל לראש ובעיקר ה"נפלאות" הגאולה האמיתית והשלימה, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁹³.

ובפרט לאחר שכבר נשלם החודש הראשון של השנה, "תשרי", אותיות "רשית"⁹⁴, שכולל כל השנה כולה, ועומדים ביום השבת הראשון לשלימות העבודה בעולם, שבו מודגש כללות ענין השבת שקשור עם הגאולה, ובפרט יום השבת לאחר חצות, הזמן דסעודה שלישית הקשורה עם יעקב, שלישי שבאבות, כנגד גאולה השלישית וביהמ"ק השלישי⁹⁵ (ביום השלישי יקימו ונחיי לפניו"⁹⁶), ומתכוננים להקריאה בתורה: "לך לך גו' אל הארץ אשר אראך", ציווי ונתינת כח לכאור"א מישראל ולכלל ישראל (ע"י אברהם, היהודי הראשון, "אחד הי' אברהם"⁹⁷) ללכת מהגלות אל הגאולה, ובאופן של הליכה כפולה (לך לך"⁹⁸) שרומז גם על מהירות ההליכה, שהשלימות בזה היא באופן ד"ארו" עם

91) ראה חידושי חת"ס שם.

92) כולל גם הפיכת הענינים הבלתי-רצויים שנרמזים בתיבת "כל" (ראה המשך תער"ב ח"א פ"צ) - ע"י הנחשבוני צדק והתשובה.

93) מיכה ז, טו.

94) כנ"ל הערה 43.

95) ראה לקו"ש חט"ו ע' 231. וש"נ.

96) הושע ו, ב ובמפרשים.

97) יחזקאל לג, כד.

98) להעיר מהשייכות דכפל לגאולה, כדרשת חיזיל (יל"ש ר"פ לך לך. ועוד), חמש אותיות נכפלו וכולן לשון גאולה (וראה ד"ה לך לך תרכ"ו. תר"ל. ועוד). - ועפ"ז י"ל שגם הכפל ד"נח נח" ששייך גם להכפל דשבת, כנ"ל הערה 3) רומז על הגאולה.

99) דניאל ז, יג.

ענני שמיא"¹⁰⁰ - הרי בודאי ובודאי שכבר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה, ועכשיו אין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמו!

*

י. בהמשך להמדובר לעיל אודות חשבון-צדק, ובמיוחד בקשר ובשייכות להגאולה - יש לערר ע"ד הוספה בזהירות והידור בקידוש לבנה, ששייך ביותר לתוכן הענינים האמורים לעיל, כדלקמן.

ובהקדמה:

קיום העולם באופן ש"יום ולילה לא ישבותו" (לאחרי המבול¹⁰¹) תלוי במהלך החמה והלבנה, שמהלכים בקביעות

100) ויש לבאר הדיוק ד"ענני שמיא" - שאף שהענינים באים מן הארץ ("ואד יעלה מן הארץ"), מ"מ, נעשים "ענני שמיא", ע"ד ובודגמת ענין ה"קשת", שנעשה מהשתקפות קרני השמש בעננים (כנ"ל ס"ד). - ולהעיר מהשייכות ד"קשת" להגאולה, כדאייתא בזהר (פרשתנו עב, ב) "כד יפקון ישראל מן גלותא זמינא האי קשת לאתקשטא . . בגוונני נהירין* . . וכדון צפי לי' למשיח, מנלן, דכתיב וראיתי לזכור ברית עולם . . ידבר קב"ה להאי ברית דאיהו בגלותא ויקים לה מעפרא, הה"ד ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם"^{**} (וראה ד"ה את קשתי נתתי בענן תרנ"ד).

101) משא"כ קודם המבול שהי' יכול להיות הפסק ושינוי, כבזמן המבול, ש"לא שמשו המזלות ולא ניכר בין יום ובין לילה" (פרש"י עה"פ).

(* ומ"ש "לדרת עולם", נכתב חסר, שיש דורות שלא הוצרכו לאות לפי שצדיקים גמורים היו" (פרש"י ט, יב) - קאי על קשת ע"ד הרגיל שהיא סימן ש"לא יהי' עוד מבול" (כפשוטו הכתוב), ובלשון הזהר "דאתחזי"א בגוונני חשוכין מתחזיא לזכרנא דלא ייתי מבול".

(** ומסיים, "ודא הוא דכתיב (בהפטרות דפרשת נח) אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך".

"שמלכותו נמשל ללבנה¹⁰⁷, ועתיד להתחדש כמותה, וכנסת ישראל תחזור להתדבק בבעלה שהוא הקב"ה דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה, שנאמר¹⁰⁸ שמש ומגן ה', ולכן עושין שמחות רקודין בקידוש החודש דוגמת שמחת גישואין"¹⁰⁹.

יא. ובעומק יותר - בסגנון תורת הקבלה והחסידות¹¹⁰:

לבנה - קאי על ספירת המלכות, ש"לית לה מגרמה כלום"¹¹¹, ומקבלת אורה מהחמה, בחי' ז"א, "שמש הוי"ו", שממנו נמשך הגילוי בשם אלקים, "שמש ומגן הוי"ו אלקים". ועפ"ז השינויים באור הלבנה באופן קבלת אור החמה מורים על אופן ההמשכה והגילוי דשם הוי"ו בשם אלקים, ולעתיד לבוא, שתתמלא פגימת הלבנה, ולא יהי' בה שום מיעוט ויהי' אור הלבנה כאור החמה¹¹², יהי' שלימות היחוד¹¹³ והגילוי דשם הוי"ו בשם אלקים, "הוי"ו הוא האלקים".

ויש לומר, שב"קידוש לבנה" (לאחרי שהולכת ומתמעטת וחוזרת ומתחדשת) נרמז כללות מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות (מיעוט הלבנה) שע"ז באים

107) "נמשל כלבנה שנאמר בו כסאו כשמש נגדי כירח יכון עולם" (פרש"י שם).

108) תהלים פד, יב.

109) רמ"א או"ח סתכ"ו ס"ב.

110) ראה שעה"ת לאדהאמ"צ ח"ב (חינוך) כו,

סע"ב ואילך. ועוד.

111) זהר ח"א לג, ב. רמט, ב. ח"ב רטו, א. ועוד.

112) כמ"ש בברכת קידוש לבנה.

113) ראה לקוטי לוי"צ לוח"ג ע' שלג: "הג"פ שלום עליכם שאומרים בקידוש לבנה, א' התקשרות המשפיע ז"א אל המקבל מל' מלמעלה למטה, ב' התקשרות המקבל מל' אל המשפיע ז"א מלמטה למעלה, ג' חיבור ב' הבחי' הידיו, כמ"ש בלקו"ת סוד"ה ושמתי כדכד דרוה"ר ע"ש".

ובתמידות כפי שקבע הקב"ה בתחלת בריאתם, כמ"ש¹⁰² "יהי מאורות ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה . . ולמועדים"¹⁰³ ולימים ושנים", וכפי שאומרים בברכת קידוש לבנה: "חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם"¹⁰⁴, "חוק הוא דבר קבוע לשמש ביום ולירח בלילה, וזמן נתן להם דהיינו זמן סיבוב גלגל הלבנה בכ"ט י"ב תשצ"ג, וסיבוב גלגל החמה בשס"ה יום ורביע"¹⁰⁵, כולל ובמיוחד הסדר הקבוע דחידוש הלבנה, שאינה במילואה כל ימי החודש, אלא באמצע החודש, והולכת ומתמעטת עד שנעלמת לגמרי, ואח"כ חוזרת ומתחדשת - שעל זה מברכים הברכה המיוחדת דקידוש החודש.

וביאור גודל העילוי דקידוש לבנה, כמארז"ל¹⁰⁴ "כל המברך על החודש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה", וכמו שאומרים בברכת קידוש הלבנה "אלמלי לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם שבשמים פעם אחת בחודש דים . . הלכך נימרינהו מעומד" - "לפי שישראל בגלותן אינן זוכין לראות פני שכינה ורחוקה מקבלתה, אבל חידוש הלבנה הוא סימן לישראל שהם עתידים להתחדש כמותה לפאר ליוצרים בקיבול פני שכינה . . ולזה כשאנו מברכין על החודש בזמנו שהוא סימן שאנו עתידין להתחדש כמותה, הרי אנו כאילו מקבלין פני השכינה"¹⁰⁵, וזהו גם מהטעמים שאומרים בקידוש לבנה "דוד מלך ישראל חי וקיים"¹⁰⁶,

102) בראשית א, יד.

103) שעתידים ישראל להצטוות על המועדות והם נמנים למולד הלבנה (פרש"י עה"פ).

104) סנהדרין מב, א.

105) חדא"ג מהרש"א שם.

106) ר"ה כה, א.